

ACCIONS PER LA SOSTENIBILITAT

1. DADES DE L'ORGANITZACIÓ

Nom de l'organització: Mercats de Barcelona	
Breu descripció de l'organització: Configurat com un organisme autònom per a la gestió directa i l'administració dels mercats municipals, l'IMMB està sota la tutela de l'Ajuntament de Barcelona pel que fa a aprovació de les ordenances, nomenament de càrrecs, creació i supressió de mercats i aprovació de les grans obres.	
Telèfon	934 13 28 90
Web:	www.mercatsbcn.cat
E-mail contacte	ncosta@mercatsbcn.cat

2. ACTUACIONS DESTACADES

Títol de les actuacions
1. Instal·lacions de mercats. Millores d'estalvi energètic.
2. Gestió de residus. Reducció de residus.
3. Canvi d'hàbits. Activitats de divulgació i sensibilització per fomentar un consum responsable.
4. Disminució de la cadena de distribució d'aliments. Foment productes de proximitat.

Mercats de Barcelona

Bones pràctiques de gestió sostenible

1.- Instal·lacions de mercats. Millores d'estalvi energètic

Les millores que s'introdueixen en els mercats municipals de Barcelona en favor d'unes instal·lacions més sostenibles amb el consum d'energia s'apliquen de fora progressiva i principalment, tot aprofitant els projectes de remodelació que s'han fet i els que estan en marxa.

Les reformes empreses els últims anys i les que actualment estan en marxa s'han aprofitat no només per adequar-se a unes normatives que ja per elles mateixes introdueixen **críteris de sostenibilitat** sinó també, i en la mesura que és viable, en funció dels seus costos econòmics, implantar d'altres suplementàries.

La **instal·lació de sistemes de climatització** que utilitzen **l'aigua freàtica o l'energia geotèrmica** són dues mostres que reflecteixen com els mercats s'adequen en el moment que afronten una reforma, ja sigui integral –la majoria dels casos- o parcial. En la instal·lació de **plaques fotovoltaïques** hi han col·laborat altres organitzacions, ja siguin del barri o d'entitats privades, però

que amb la seva aportació han fet viable el projecte. En l'actualitat, s'està a l'espera de nous possibles canvis legislatius en el si de la Unió Europea, sobre la instal·lació de grups productors d'energia solar.

Realitzacions i projectes destacats

Carmel. Instal·lació de plaques solars al mercat.

Projecte realitzat. La Fundació Terra, en col·laboració amb el mercat del Carmel, va aprofitar la coberta del mercat per instal·lar-hi una petita estació de captació d'energia solar mitjançant plaques fotovoltaïques.

Té una potència de 43,7 kWp i una mitjana de producció anual de 55.000 kWh/any. La superfície de captació d'energia solar és de 318 metres quadrats. Es calcula que el rendiment brut és d'uns 28.000 € i suposa un estalvi d'unes 25 tones de CO₂.

Sants:

Projecte en implantació (Actualment, el mercat s'està remodelant en la seva tercera i última fase). El projecte de remodelació del mercat s'ha realitzat tot incloent-hi el màxim de mesures que facin del nou mercat una instal·lació el més sostenible possible.

Una de les singularitats de les obres és l'aplicació de criteris d'eficiència energètica a les noves instal·lacions. És el cas, per exemple, de l'aïllament tèrmic que s'aplicarà a façanes i cobertes.

Al mateix temps, el mercat disposa d'un sistema de climatització que fa servir l'aigua del nivell freàtic i que abastirà els aparells climatitzadors del mercat a l'hora de produir fred i calor.

Aquest sistema suposarà un estalvi energètic important, de l'ordre d'una sisena part respecte dels sistemes habituals consistents en bombes de calor condensades per aire.

Totes les experiències als Mercats de Barcelona

Aprofitament d'energia solar:

- *Energia fotovoltaica*
Mercat de la Barceloneta (fet)
Mercat del Carmel (fet)
Mercat de Sant Martí (fet)
Mercat de Provençals (fet)
- *Plaques solars generació aigua calenta sanitària*
Mercat de la Guineueta (fet)
Mercat del Ninot (en projecte; el mercat ja està en obres per a la seva reforma)
Mercat de Provençals (fet)

Aprofitament aigües freàtiques

Climatització de Mercat de Santa Caterina (fet)
Climatització Mercat de Sants (en implantació)

Aprofitament energia geotèrmica

Mercat de Sant Antoni: utilització energia geotèrmica per climatització i generació aigua calenta sanitària (en implantació)

Enllumenat Leds (baix consum)

Mercat de la Concepció
Mercat de Felip II
Serveis Centrals (tots tres punts ja disposen d'aquest sistema)

Altres

Regulació enllumenats per detectors de presència o temporitzadors

2.- Gestió de residus

Recollida selectiva (en tones)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Resta	19.131,90	17.113,90	16.086,40	14.615,30	14.255,90	14.401,30	14.253,80	13.869,20	12.328,40	12.620,20	10.736,70	10.125,02
Selectiva:	2.974,30	6.392,60	7.044,70	7.849,30	7.570,50	7.577,80	7.322,00	6.880,30	7.020,80	6.846,50	6.541,90	5.642,33
-orgànica	2.974,30	6.346,70	6.959,60	7.817,00	7.539,30	7.554,40	7.299,80	6.691,80	6.409,80	5.985,70	5.705,80	4.889,41
-paper-cartró	-	45,9	88,1	32,3	31,2	23,4	22,2	188,5	611	860,8	836,1	752,92
Total	22.106,20	23.506,50	23.134,10	22.464,60	21.826,40	21.979,10	21.575,80	20.749,50	19.349,20	19.466,70	17.278,60	15.767,35
Δ any anterior	-	6,30%	-1,60%	-2,90%	-2,80%	0,70%	-1,80%	-3,80%	-6,70%	0,60%	-11,20%	-8,75%

En els últims deu anys, els resultats de l'evolució de la recollida selectiva als Mercats de Barcelona han estat molt positius. La recollida de residus orgànics ha passat de 2.974 a 4.889 tones, la separació de paper i cartró per part dels comerciants ha fet que de les 45 tones de l'any 2002 s'hagi passat a 752 tones recollides el 2012. El que s'anomena "resta", amb impropis, mostra també clarament com la col·laboració dels comerciants i les campanyes realitzades per l'administració han tingut un bon resultat: l'any 2001 es recollien 19.131 tones i l'any 2012, la xifra va ser quasi la meitat: 10.125 tones. Però la dada més significativa és la reducció global de residus que ha passat de 22.106 a 15.767 tones, un 28% menys en 10 anys.

Els processos de tractament que se segueixen als mercats han fet necessari inversions en maquinària, com ara contenidors especials per paper i cartró, per part de l'Ajuntament de Barcelona. També freqüents i continuades accions de formació i seguiment dels comerciants per assessorar-los i formar-los en els hàbits de com triar la brossa. Actualment, el gel que els venedors de peix fan servir diàriament, es diposita ara en unes piscines de gel per evitar que s'acumuli amb altres residus. La matèria orgànica es diposita en un altre contenidor. S'ha passat d'una sola fracció a recollir-ne a quatre: orgànica, paper-cartró, gel i resta. L'esforç ha estat important per part dels comerciants.

Tot el paper cartó que es recull es porta a plantes de tractament d'empreses per al seu reciclatge en nous envasos.

En conclusió, en 10 anys, **es generen menys residus** (-28%), aquests es classifiquen en 4 fraccions per el seu aprofitament i tractament, tot plegat, gràcies a un esforç conjunt de l'Ajuntament de Barcelona i els comerciants per dotar-se de les infraestructures necessàries i adoptar hàbits a favor del medi ambient.

Les bosses de plàstic

Durant els anys 2010 i 2011 Mercats de Barcelona va posar en marxa dues campanyes per incidir en la reducció de bosses de plàstic en els establiments dels mercats. Es van regalar en total unes 400.000 bosses reutilitzables per frenar un consum que s'estimava en uns 30 milions de bosses que els comerciants lliuren als seus clients en les compres.

3.- Canvi d'hàbits. Activitats de divulgació i sensibilització

Des de Mercats de Barcelona es posen en marxa nombroses iniciatives que tenen com a objectiu promoure un **consum sostenible**, de productes de qualitat, evitar el malbaratament del menjar i sensibilitzar els ciutadans i els productors per produir menys residus.

Els 65 milions de visites que reben anualment els Mercats de Barcelona fan que siguin els espais públics adients per desenvolupar campanyes de divulgació i de sensibilització. És en els mercats que es distribueixen targetons informatius per a prevenir la producció de residus, i a on dipositar-los, des de la part orgànica al cartró o el paper, i a quins llocs de la ciutat s'hi troben. A tots els districtes de la ciutat hi ha instal·lats punts de recollida i les campanyes es fan en col·laboració amb l'àrea de Medi Ambient.

La iniciativa "**Cuina d'aprofitament**" sorgeix del departament de Gestió de Residus de l'Àrea de Medi Ambient i Serveis Urbans de l'Ajuntament de Barcelona i compta amb la col·laboració de l'Institut Municipal de Mercats (IMMB). A través de tallers i d'accions teatralitzades als mercats, es pretén donar a conèixer el malbaratament alimentari que es produeix a les llars i les seves conseqüències, introduir nous hàbits d'aprofitament del menjar i difondre bones pràctiques de prevenció davant de la generació de residus, tant a l'hora d'anar a comprar com quan es cuina o es vol conservar els aliments.

La generació de residus i la forma de gestionar-los és un problema generalitzat. Per això, des de Mercats de Barcelona es fomenta la **prevenció**: reduir la generació de residus, tot conscienciant els ciutadans del valor d'una acció que redunda en benefici de tots. I de pas, es promou la cuina d'aprofitament, un sistema que té en compte l'aprofitament de menjar sobrant, la conservació i la planificació de la compra.

A més, de forma regular, i durant cada quinzena, es fan campanyes específiques a tots els mercats de Barcelona. Finalment, i en funció de la

temporada de l'any, com ara Nadal, per exemple, es fan campanyes de reforç a les instal·lacions municipals.

4.- Disminució de la cadena de distribució d'aliments

Diversos mercats de Barcelona acullen parades on els comerciants ofereixen als seus clients productes que conreen a les seves finques. És una via per a la venda del **producte de proximitat i de qualitat**.

A la xarxa de mercats de Barcelona, hi ha un total de 19 comerciants que són també productors. Principalment, es tracta de negocis de venda de fruita i verdura. A principis de la anys 90, es va incentivar fiscalment, per part de l'ajuntament, la instal·lació de productors en els mercats. La Boqueria i l'Abaceria són els mercats que concentren més negocis de producció pròpia.

MERCAT	DENOMINACIO	NUM PARADES
Boqueria	Fruites i Hortalisses	11
Santa Caterina	Fruites i Hortalisses	1
Hostafrancs	Fruites i Hortalisses	1
Llibertat	Fruites i Hortalisses	2
Abaceria	Fruites i Hortalisses	4

La Normativa que ho regula, està a l'Ordenança de Mercats:

Article 16.

1. Són parades ambulants aquelles que pel seu caràcter eventual estiguin instal·lades en taules movibles en els espais del mercat que es consideri convenient d'assenyalar.
2. Aquestes parades es dedicaran a la venda de fruites i verdures pels pagesos, ja sigui individualment o agrupats, d'acord amb el que es preveu a l'apartat 2n de l'article 33.

Article 33.

1. Podran ser titulars de parades ambulants aquells que reuneixin les condicions exigides en l'article 26 d'aquestes Ordenances.
2. Quan es tracti de llocs de venda directa regulats per disposicions de rang superior, els titulars hauran de reunir, a més, les condicions que aquestes exigeixin, i limitar-se a vendre productes de les seves pròpies collites o de les dels seus associats, si es tractés de Germandats d'agricultors i de Cooperatives de producció.

Article 34. Les autoritzacions de les parades ambulants acabaran el 31 de desembre de l'any del seu atorgament, salvat allò que es disposa en l'article següent.

Article 35. Els interessats en la renovació de l'autorització la sol·licitaran mitjançant una instància, que s'haurà de presentar durant els deu primers dies del mes de desembre de cada any. La llicència els pot ser concedida o denegada discrecionalment per a l'any següent.

Article 36.

1. La distribució de les parades ambulants de fruites i verdures és la que determina l'Administració municipal.
2. Una mateixa persona no pot ser titular de més d'una autorització.
3. Aquestes autoritzacions únicament seran transmissibles "inter-vius" en cas d'impossibilitat física del titular, a favor de qualsevol persona, o "mortis-causa". Si no hi hagués disposicions testamentàries, l'autorització es transmetrà d'acord amb la legislació successòria vigent.